

LATVIJAS LĪDZŠINĒJĀS REĢIONĀLĀS POLITIKAS APSKATS

Latvijas reģionālās politikas attīstību kopš 20.gs. 90.gadiem nosacīti var iedalīt trīs posmos.

Kad 1993.gadā tika izveidota Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, reģionālās politikas Latvijā vēl nebija. Latvijas reģionālā politika, kura tika uzsākta pēc ministrijas izveides, tika veidota saskaņā ar iepriekš aprakstīto 50.-90.gados izplatīto pieeju, liekot uzsvāru uz mazāk attīstīto teritoriju atbalstīšanu. **Pirmajā reģionālās politikas posmā līdz 2003.gadam** tika izstrādāts normatīvo aktu un plānošanas dokumentu ietvars, kā arī izveidotas reģionālās politikas plānošanas un īstenošanas institūcijas. 1996.gada beigās ar Reģionālās attīstības politikas koncepcijas pieņemšanu tika radīts pamats reģionālās politikas īstenošanai valstī. Koncepcija noteica reģionālās attīstības politikas pamatnostādnes, galvenās metodes un līdzekļus (instrumentus) reģionu attīstībai. Kā vienīgais pastāvīgais reģionālās politikas instruments kopš 1997.gada darbojās īpaši atbalstāmo teritoriju (turpmāk – ĪAT) programma. Tās ietvaros atbalstu ir saņēmušas vietējās pašvaldības, kas atbalstam kvalificējās pēc noteiktiem teritorijas attīstības rādītājiem (sākotnēji teritorijas attīstības ranga, no 1999.gada – teritorijas attīstības indeksa), un to teritorijā darbojošies uzņēmēji, kas varēja pretendēt uz Reģionālā fonda līdzekļiem un nodokļu atlaidēm. ĪAT tika sniegts finansējums projektiem kredītprocentu atmaksai par mērķkredītiem un pašvaldību ieguldījumiem uzņēmējdarbības infrastruktūras attīstībā, kā arī tika piešķirtas uzņēmumu ienākuma nodokļa atlaides šo teritoriju uzņēmējiem (projektiem, kuru īstenošana attiecīgajā teritorijā veicina saimniecisko darbību, rada jaunas un saglabā esošās darba vietas un sekmē šīs teritorijas iedzīvotāju dzīves līmeņa celšanos). Laikā no 1998.-2003.gadam ĪAT attīstībai tika piešķirti 6,6 miljoni latu – sniegtais atbalsta apjoms teritorijām sākotnējā periodā bija salīdzinoši neliels uz lielu pašvaldību skaitu. Projektu īstenošanas rezultātā 1998. – 2004.gadu periodā ĪAT ir izveidotas vairāk nekā 4500 jaunas pastāvīgas darbavietas, 4300 sezonas darbavietas un saglabātas 8350 darbavietas. Nozīmīgs valsts atbalsts teritoriju attīstībai šajā periodā bija arī investīcijas Valsts investīciju programmas un atsevišķu nozaru attīstības programmu ietvaros, taču šo programmu resursu sadalē netika ņemti vērā reģionālās attīstības mērķi. Bez tam, teritorijas saņēma atbalstu no ES pirmsiestāšanās finanšu instrumentiem (Phare, ISPA, SAPARD programmas).

90.gadu sākumā tika uzsākta arī institucionālo jautājumu risināšana. Jau no 1992.gada aizsākās darbs pie administratīvi teritoriālās reformas, lai pārveidotu padomju laikā pastāvējušo sadrumstaloto administratīvi teritoriālo iedalījumu ar vairāk kā 500 vietējām pašvaldībām un 26 rajoniem, kas bija vairāk piemērots centralizētai pārvaldei, nevis pašvaldību funkciju izpildei. Ievērojama daļa mazo pašvaldību nespēja racionāli un efektīvi pildīt tām pēc valsts neatkarības atjaunošanas piešķirtās funkcijas un nodrošināt iedzīvotājiem kvalitatīvus pakalpojumus. Tāpēc 1998.gadā tika pieņemts Administratīvi teritoriālās reformas likums, kas detalizēti noteica reformas gaitu, paredzot brīvprātīgu pašvaldību apvienošanos novados pirmos piecus gadus, kam seko pārējo pašvaldību apvienošana saskaņā ar atbildīgās ministrijas izstrādātiem projektiem. Reģionālajā līmenī, sākot no 1996.gada, pēc pašvaldību iniciatīvām „no apakšas” sāka veidoties plānošanas reģioni kopīgai attīstības plānošanai. Izveidojušos plānošanas reģionu lomu valsts pārvaldes struktūrā (reģionālās attīstības plānošana, koordinācija un pašvaldību sadarbības nodrošināšana), kā arī to funkcijas un pārvaldes struktūru noteica Reģionālās

attīstības likums. Paralēli turpināja pastāvēt 26 rajoni, kuru lēmēj institūcijas veidoja vietējo pašvaldību deputāti. Reģionālās attīstības un teritorijas plānošanas koordinācijai valstī saskaņā ar Reģionālās attīstības likumu tika izveidota koleģiāla konsultatīva institūcija – Nacionālā reģionālās attīstības padome. Tās sastāvā ietilpa nozaru ministri un plānošanas reģionu attīstības padomju priekšsēdētāji.¹

Otrais reģionālās politikas īstenošanas periods (2002.-2006.) ir raksturīgs ar vairākām nozīmīgām izmaiņām.

Pirms iestāšanās ES aizsākās darbs pie jauna Latvijas reģionālās politikas tiesiskā un institucionālā nodrošinājuma izstrādes. 2002.gadā pieņemtajā Reģionālās attīstības likumā reģionālā politika tika traktēta ne tikai kā atsevišķu reģionu vai mazāk attīstītu teritoriju atbalsts un attīstīšana – tas paredzēja, ka valsts reģionālajai attīstībai jāaptver visi valsts reģioni, meklējot efektīvākos attīstības instrumentus katrai teritorijai. Likums definēja, ka reģionālās attīstības politika ir daļa no valsts attīstības politikas, ka nozaru attīstības plānošanai jābūt integrētai, jāiekļauj teritoriālā dimensija, un ka nozaru attīstība jāplāno saskaņā ar plānošanas reģionu attīstības dokumentiem. Reģionālās attīstības likumā tika noteikta teritoriālās attīstības plānošanas dokumentu hierarhija, kas ietver pašvaldību un plānošanas reģionu attīstības programmas un teritoriju plānojumus². Reģionālās attīstības likuma uzstādījumi tika attīstīti jaunā reģionālās politikas plānošanas dokumentā, kas aizstāja 1996.gadā pieņemto koncepciju, – Reģionālās politikas pamatnostādņēs (apstiprinātas 2004.gadā), kurās ietverti reģionālās attīstības galvenie pamatprincipi, mērķi, prioritātes un rīcības virzieni.

2003.gadā valsts reģionālās politikas izstrādei un īstenošanas koordinācijai tika izveidota atsevišķa ministrija – RAPLM, kas kalpoja par vienu no būtiskiem priekšnosacījumiem reģionālās politikas ietvara tālākai nostiprināšanai, kā arī ļāva pastiprināt

¹ No 2010.gada 1.aprīļa saskaņā ar Reģionālās attīstības likuma grozījumiem tās vietā darbojās Nacionālās attīstības padomes Reģionālās attīstības apakšpadome. Pašlaik līdz ar 2011.gadā veiktajiem grozījumiem Attīstības plānošanas sistēmas likumā no 2012.gada 1.janvāra Nacionālās attīstības padome un līdz ar to arī apakšpadome faktiski vairs nepastāv (padome ir svītrotā no šī likuma, taču regulējums attiecībā uz padomes darbu pašlaik vēl pastāv Teritorijas attīstības plānošanas likumā un attiecībā uz apakšpadomes darbu – Reģionālās attīstības likumā un 2010.gada 7.septembra MK noteikumos Nr. 830 „Nacionālās attīstības padomes nolikums”). Reģionālās politikas īstenošanas ietvaros tiks nodrošināti citi risinājumi nozaru politiku un reģionālās politikas koordinācijai, ņemot vērā, ka padome faktiski nenodrošināja efektīvu koordinācijas veikšanu (sk. 6.3.nodaļu „Reģionālās politikas un nozaru politiku savstarpējā koordinācija”).

² Šobrīd plānošanas reģioniem ir spēkā šādi teritorijas attīstības plānošanas dokumenti (neskaitot plānošanas reģionu nozaru plānošanas dokumentus):

- Kurzemes plānošanas reģionam – Kurzemes plānošanas reģiona attīstības stratēģija 2004.-2013.gadam (2004.gadā konceptuāli apstiprināta), Kurzemes plānošanas reģiona rīcības plāns 2010.–2013.gadam, Kurzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojums 2006.–2026.gadam;
- Latgales plānošanas reģionam – Latgales plānošanas reģiona attīstības stratēģija 2010.-2030.gadam, Latgales plānošanas attīstības programma 2010.-2017.gadam, Latgales plānošanas reģiona teritorijas plānojums 2006. - 2026.gadam;
- Rīgas plānošanas reģionam – Rīgas plānošanas reģiona attīstības stratēģija 2000.–2020.gadam (aktualizēta 2008.gadā), Rīgas plānošanas reģiona attīstības programma 2009.–2013.gadam (aktualizēta 2012.gadā), Rīgas plānošanas reģiona teritorijas plānojums 2005.–2025.gadam;
- Vidzemes plānošanas reģionam – Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2007.–2013. gadam, Vidzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojums 2007.–2027.gadam;
- Zemgales plānošanas reģionam – Zemgales plānošanas reģiona attīstības programma 2008.–2014.gadam, Zemgales plānošanas reģiona teritorijas plānojums 2006.–2026.gadam;

Pašreiz spēkā esošās plānošanas reģionu attīstības programmas nosaka reģionu attīstības prioritātes laika periodam līdz 2013. vai 2014.gadam (izņemot Latgales plānošanas reģionu). Saskaņā ar Telpiskās attīstības plānošanas likuma pārejas noteikumu 7.punktu plānošanas reģioniem līdz 2013.gada 31.decembrim jānodrošina ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un attīstības programmu izstrādi vai aktualizāciju.

Uz 2013.gada 15.jūliju 91 pašvaldībai ir spēkā esošas attīstības programmas (t.sk. deviņām – līdz 2013.vai 2014.gada beigām). 29 pašvaldības izstrādā jaunas attīstības programmas.

VARAMPiel_2_011013_pamn; Reģionālās politikas pamatnostādņu 2013.-2019.gadam projekta 2.pielikums (TA-2105)

reģionālās politikas horizontālo raksturu, kas prasa būtisku ieguldījumu starpnozarū koordinācijas veicināšanā (no 2011.gada RAPLM ir apvienota ar Vides ministriju un par reģionālo politiku ir atbildīga Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (turpmāk – VARAM)).

Līdz ar iestāšanos ES 2004.gadā radās kvalitatīvi jauna situācija reģionālās politikas finansēšanā, jo Latvijas plānošanas reģionu attīstībai kļuva pieejami ES fondu līdzekļi (kā arī kopienas iniciatīvas programmas (INTERREG) un citi ārvalstu finanšu instrumenti (EEZ/Norvēģijas finanšu instruments)). Kā pamats ES līdzekļu apguvei pirms Latvijas iestāšanās ES tika sagatavots Nacionālais attīstības plāns 2004.-2006.gadam. Nacionālais attīstības plāns tika iecerēts kā reģionālās politikas plānošanas dokuments, kurā bija paredzēts analizēt sociālo un ekonomisko situāciju, noteikt reģionālās attīstības mērķus un prioritātes, atbalsta pasākumus noteikto mērķu īstenošanai un izpildei nepieciešamos finanšu līdzekļus. To bija paredzēts izstrādāt saskaņā ar Reģionālās politikas pamatnostādnes un Nacionālajā plānojumā noteiktajiem mērķiem un prioritātēm, ievērojot plānošanas reģionu attīstības programmu un teritorijas plānojumu noteiktās attīstības prioritātes. Nacionālajā attīstības plānā 2004.-2006.gadam nepietiekoši tika ievērota reģionālā dimensija, un līdz ar to šī perioda dokumentu nevar uzskatīt par nacionāla mēroga reģionālās attīstības dokumentu. Tomēr šis dokuments bija priekšnoteikums, lai ES struktūrfondu līdzekļi 2004.-2006.gada plānošanas perioda īstenošanas laikā nonāktu konkrētās teritorijās un līdz ar to sekmētu to attīstību.

Kopš 2004.gada mainījās ĪAT noteikšana – tās turpmāk apstiprināja nevis Ministru kabinets, bet plānošanas reģionu attīstības padomes, no 15% uz 25% tika palielināts arī pieļaujamais īpaši atbalstāmo teritoriju īpatsvars pēc iedzīvotāju skaita, tādējādi palielinot ĪAT statusa aptverto teritoriju.

2006.gada 22.jūnijā tika pieņemti grozījumi Reģionālās attīstības likumā, kas precizēja plānošanas reģionu vietu publiskās pārvaldes sistēmā un juridiski definēja to statusu, nosakot, ka plānošanas reģioni ir atvasinātas publiskas personas ar savu autonomu kompetenci. Līdz ar statusa precizēšanu plānošanas reģionu loma kļuva nozīmīgāka, un pieauga to funkcijas un valsts budžeta finansējums.

Trešo, pašreizējo reģionālās politikas īstenošanas periodu (no 2007.gada) raksturo tas, ka bija stājies spēkā pirmais valsts mēroga plānošanas dokuments, kurā integrēts reģionālās attīstības aspekts – RAPLM vadībā izstrādātais Nacionālais attīstības plāns 2007.-2013.gadam. Turklāt tā sadaļa „Izaugsme reģionos”, kurā norādīti reģionālās politikas ietvaros risināmie uzdevumi 2007.-2013.gadam, iezīmē reģionālās politikas mērķteritoriju maiņu, piedāvājot policentriskas attīstības stratēģiju, kas paredz nostiprināt pilsētu kā reģionu attīstības dzinējspēku potenciālu, kā arī veidot pilsētu tīklu, kas potenciāli radītu priekšnosacījumus līdzsvarotai valsts attīstībai.³ Šī pieeja tika nostiprināta arī 2010.gadā pieņemtajā „Latvija 2030”.

Kā galvenais instruments reģionālās attīstības sekmēšanai jaunajā programmēšanas periodā no 2007. līdz 2013.gadam tiek ieviesta 2007.gadā pēc EK iniciatīvas izstrādātā Eiropas

³ Līdz ar ekonomiskās krīzes iestāšanos NAP ieviešana iepriekš paredzētajā apjomā vairs nebija iespējama un bija jāpārskata īstenojamās rīcības, liekot uzsvāru uz izaugsmes atjaunošanu. Ar Saeimas Publisko izdevumu un revīzijas komisijas un Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas Nacionālā attīstības plāna īstenošanas uzraudzības apakškomisijas 2010.gada 3.februāra kopsēdes lēmumu (Protokola Nr.11) Ministru kabinetam tika uzdots iesniegt plānu ar prioritārajiem attīstības virzieniem un veicamajiem pasākumiem ekonomikas izaugsmes atjaunošanai, konkrētiem uzdevumiem, termiņiem un sasniedzamajiem rezultātiem. Ņemot vērā ekonomikas recesiju, vienlaikus ievērojot NAP noteikto valsts izaugsmes mērķi (dzīves kvalitātes paaugstināšana caur virzību no darbietilpīgas ekonomikas uz zināšanām un prasmēm balstītu ekonomikas attīstību), tika izstrādāts Latvijas Stratēģiskās attīstības plāns 2010.–2013.gadam, kurš piedāvā esošajai sociāli ekonomiskajai situācijai aktuālu stratēģisko mērķi prioritātes un rīcības virzienus. Līdz ar to NAP stratēģijas īstenošana 2010.–2013.gadā tiek veikta atbilstoši Latvijas Stratēģiskās attīstības plānam 2010.–2013.gadam. VARAMPiel_2_011013_pamn; Reģionālās politikas pamatnostādņu 2013.-2019.gadam projekta 2.pielikums (TA-2105)

Reģionālās attīstības fonda līdzfinansētā darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma prioritāte „3.6.Policentriska attīstība”, kuras ietvaros plānotās atbalsta aktivitātes ir vērstas uz pilsētu kā reģionu attīstības dzinējspēku potenciāla nostiprināšanu, to pilsētvides kvalitātes sekmēšanu, kā arī funkcionālo saišu veidošanu ar pieguļošajām teritorijām saskaņā ar integrēto pieeju pilsētu attīstībai un atbalsts tiek sniegts, balstoties uz pašvaldību attīstības programmām. Prioritātes aktivitāšu ietvaros atbalstu investīcijām pašvaldības infrastruktūrā saņem 35 pašvaldības⁴, un tās kopējais finansējuma apjoms ir 226 969 400 LVL (bez tam, 2012.gadā 3.6.1.1. un 3.6.2.1.aktivitātē konceptuāli apstiprinātas virsisaistības papildus projektu īstenošanai attiecīgi 25 685 543 LVL un 17 876 000 LVL apmērā). Katrai pašvaldībai piešķirta noteikta finansējuma kvota, ņemot vērā iedzīvotāju skaitu un citus rādītājus. Galvenie investīciju virzieni ir transporta infrastruktūra (t.sk. uzņēmējdarbības attīstībai), sabiedrisko ēku energoefektivitātes paaugstināšana, izglītības infrastruktūra un kultūras infrastruktūra (t.sk. kultūras mantojums un tūrisms).

Tādējādi VARAM īstenotajos atbalsta pasākumos no 2007.gada līdz 2012.gada beigām reģionālās politikas mērķteritorijas aptvēra gan teritorijas ar augstāku izaugsmes līmeni un izteiktu izaugsmes potenciālu (starptautiskas, nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centri), gan vājāk attīstītās teritorijas ar zemāku resursu kapacitāti izaugsmei (ĪAT). Minēto reģionālās politikas mērķteritoriju atbalstam tika pielietoti gan finansiālie (atbalsta programmas), gan fiskālie (nodokļu atvieglojumi) atbalsta pasākumi. Laika gaitā samazināts teritoriju, kam piemērots īpaši atbalstāmās teritorijas statuss, īpatsvars – 2011.gadā tās aptvēra tikai 9% no valsts iedzīvotāju skaita, bet, sākot no 2013.gada, ĪAT atbalsts ir pārtraukts⁵ un VARAM pārziņā reģionālās politikas ietvaros darbojas tikai iepriekšminētā atbalsta programma attīstības centru pašvaldībām. Vienlaikus norisinās aktīvs darbs pie 2014.-2020.gada plānošanas perioda atbalsta pasākumu sagatavošanas atbilstoši „Latvija 2030”, NAP 2020 un šo pamatnostādņu uzstādījumiem, kas aizstās līdzšinējo atbalstu, t.sk. ĪAT programmu.

Bez tam, 2007.-2013.gada plānošanas periodā lauku pašvaldības saņem investīcijas ieguldījumiem pašvaldības infrastruktūrā ZM pārziņā esošās Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam ietvaros 3.ass 3.2.1.pasākumā „Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem”⁶. Galvenie investīciju virzieni ir pašvaldību ceļu būvniecība vai rekonstrukcija; vietējas nozīmes saieta namu, brīvā laika pavadīšanas, sporta un kultūras objektu būvniecība, rekonstrukcija; teritorijas labiekārtošana, kas ir publiski pieejama un tiek veikta, lai nodrošinātu rekreācijas pamatpakalpojumus pašvaldību teritorijās; energoapgādes sistēmas ar atjaunojamiem energoresursiem būvniecība vai rekonstrukcija. Vienai pašvaldībai attiecināmo izmaksu summa noteikta līdz 140 000 LVL (t.i. uz vienu agrāko pagastu pirms administratīvi teritoriālās reformas), kopējais ass finansējums 2012.gadā bija 65 851 377 LVL.

⁴ 3.6.1.1.aktivitātē „Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru izaugsmes veicināšana līdzsvarotai valsts attīstībai”: Daugavpils, Jelgavas, Jēkabpils, Liepājas, Rēzeknes, Valmieras, Ventspils pilsētu, Aizkraukles, Cēsu, Gulbenes, Kuldīgas, Līvānu, Madonas, Saldus, Smiltenes un Talsu novadu pašvaldības (ieguldījumi tikai pilsētas teritorijā); 3.6.1.2.aktivitātē „Rīgas pilsētas ilgtspējīga attīstība”: Rīgas pilsēta; 3.6.2.1.aktivitātē „Atbalsts novadu pašvaldību kompleksai attīstībai”: Aizputes, Alūksnes, Balvu, Bauskas, Daugavpils, Dobeles, Grobiņas, Jelgavas, Krāslavas, Limbažu, Ludzas, Ogres, Preiļu, Rēzeknes, Siguldas, Tukuma, Valkas un Ventspils novadu pašvaldības (ieguldījumi visa novada teritorijā).

⁵ Pēc 2012.gada ĪAT programma netiek turpināta, jo šim atbalstam bija salīdzinoši zema atdeve un zināms fokusa trūkums, t.i., nodokļu atvieglojumi tika attiecināti uz teritorijām, kas ir mazāk attīstītas pēc sociāli ekonomisko attīstību raksturojošajiem rādītājiem, nevis uz teritorijām, kurām to ģeogrāfiskā izvietojuma dēļ trūkst dabisku priekšnosacījumu uzņēmējdarbības attīstībai (piem., ierobežots tirgus lielums, zema iedzīvotāju pirktpēja, augstas transporta izmaksas utt.).

⁶ Pasākuma īstenošanas vieta ir visa Latvijas teritorija, izņemot republikas pilsētas un novadu pilsētas, kurās ir vairāk nekā 5000 iedzīvotāju, kā arī šādas teritoriālās vienības – Ādažu novads, Babītes novada Babītes pagasts, Baldones novads, Carnikavas novads, Garkalnes novads, Ķekavas novada Ķekavas pagasts, Mārupes novads, Olaines novads, Ropažu novads, Salaspils novads, Saulkrastu novads, Siguldas novads, Stopiņu novads. VARAMPiel_2_011013_pamn; Reģionālās politikas pamatnostādņu 2013.-2019.gadam projekta 2.pielikums (TA-2105)

Šajā periodā teritorijas saņēmēmušas arī dažādas valsts mērķdotācijas (pašvaldību investīcijām, pašvaldību pasākumiem, investīcijām novadu infrastruktūrai, pašvaldību apvienošanās projektu izstrādei, projektam „Trešais tēva dēls” kas deva iespēju attīstīt bezmaksas interneta pieejas punktus bibliotēkās u.c.), kā arī atbalstu ārvalstu finanšu palīdzības ietvaros, t.sk. Latvijas – Šveices sadarbības programmas, Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta un ES teritoriālās sadarbības programmu ietvaros. Lai veicinātu mērķtiecīgu ES fondu atbalsta pasākumu īstenošanu un nozaru un reģionālās politikas koordināciju, sekmējot līdzsvarotu teritoriālo attīstību, nacionālās reģionālās politikas mērķi tika integrēti ES fondu 2007.-2013.gadam darbības programmās un to papildinājumos kā horizontālās prioritātes „Teritorijas līdzsvarota attīstība” un „Rīgas starptautiskā konkurētspēja”. Taču, kā parāda VARAM sagatavotais ziņojums par to īstenošanu 2007.-2012.gadā⁷, horizontālo prioritāšu noteikšana ir būtisks, bet nepietiekošs mehānisms nozaru un reģionālās politikas koordinācijai, lai veicinātu teritoriju līdzsvarotu attīstību.

2008.gadā, pieņemot Attīstības plānošanas sistēmas likumu, tika noteikts attīstības plānošanas sistēmas darbības vispārējais regulējums, tai skaitā, attiecībā uz valsts, reģionālā un vietējā līmeņa attīstības plānošanas procesa koordināciju un minēto līmeņu plānošanas dokumentu savstarpējo sasaisti. Detalizēts teritorijas attīstības plānošanas regulējums iekļauts 2011.gadā pieņemtajā Teritorijas attīstības plānošanas likumā, kas faktiski sīkāk reglamentē Attīstības plānošanas sistēmas likumā un Reģionālās attīstības likumā noteikto⁸. Tajā tiek definēti visu līmeņu teritorijas attīstības plānošanas dokumenti un to īss saturs, tas samazina plānošanas reģionu līmenī izstrādājamo teritorijas attīstības plānošanas dokumentu skaitu, paredz vairākus jaunus attīstības plānošanas dokumentu veidus, kas var tikt izstrādāti (tematiskais plānojums, lokālpilnoojums,.) kā arī nodrošina pilnīgāku teritorijas attīstības plānošanas regulējumu kopumā, novēršot pašreiz aktuālu problēmsituāciju atkārtošanos un sekmējot to efektīvu risināšanu.

2009.gadā tika noslēgta administratīvi teritoriālā reforma, būtiski izmainot Latvijas administratīvi teritoriālo iedalījumu. Saskaņā ar 2008.gada 8.decembrī pieņemtajā Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā noteikto administratīvo iedalījumu Latvijā pēc 2009.gada pašvaldību vēlēšanām ir 119 pašvaldības – 9 republikas pilsētu un 110 novadu pašvaldības. 2009.gadā tika pabeigta arī līdz šim pastāvējušo rajonu reorganizācija, to funkcijas nododot jaunizveidotajiem novadiem un plānošanas reģioniem.

Bez tam, trešajā reģionālās politikas īstenošanas periodā ir uzsākta un turpinās veiksmīga prakse vietējās sabiedrības iesaistē teritorijas attīstības veicināšanā – pēc LEADER pieejas īstenotās aktivitātes 2007.-2013.gada periodā Eiropas Lauku attīstības fonda lauku attīstībai un Eiropas Zivsaimniecības fonda ietvaros. Pieeja tiek balstīta uz vietējās attīstības stratēģijas izstrādi, kas nosaka vietējās teritorijas attīstības prioritātes un teritorijas iedzīvotājiem aktuālu problēmu risinājumus. Stratēģijas izstrādē un īstenošanā aktīvi tiek iesaistīti iedzīvotāji. Lai nodrošinātu kopīgu (integrētu) skatījumu uz lauku attīstības jautājumu risināšanu, stratēģijas izstrāde, saskaņošana un īstenošana tiek uzticēta vietējām partnerībām – vietējām rīcības grupām. Tās apvieno pārstāvjus no dažādiem lauku attīstībā iesaistītiem sektoriem un lauku iedzīvotāju interešu grupām, t.sk., pašvaldības, nevalstisko organizāciju pārstāvjus un uzņēmējus. LEADER paredz iespēju veicināt sadarbību starp lauku iedzīvotājiem un partnerībām vietējā, nacionālā un starptautiskā līmenī, gan attīstot neliela mēroga infrastruktūras projektus, gan nodrošinot informācijas un pieredzes apmaiņu. 2007.-2013.gada

⁷ Ziņojums par horizontālo prioritāšu „Teritoriju līdzsvarota attīstība” un „Rīgas starptautiskā konkurētspēja” īstenošanu (2007.-2012.gadā). Pieejams:

http://www.varam.gov.lv/in_site/tools/download.php?file=files/text/finansu_instrumenti/koh_f/doc//TLA_RSK_zin07_12.pdf.

⁸ Lai novērstu dublēšanos, tika veikti grozījumi Reģionālās attīstības likumā, svītrojot no tā normas par teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem.

VARAMPiel_2_011013_pamn; Reģionālās politikas pamatnostādņu 2013.-2019.gadam projekta 2.pielikums (TA-2105)

periodā no Eiropas Lauku attīstības fonda lauku attīstībai atbalstu saņēmušas 40 vietējās rīcības grupas, no Eiropas Zivsaimniecības fonda – 24.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības ministrs

Edmunds Sprūdžs